

LAGUTSKOTTETS UTLÅTANDE 5/2002 rd

Statsrådets skrivelse med anledning av ett förslag till givande av rådets förordning om ändring av konventionen om upprättande av europeisk polisbyrå (Europolkonventionen)

Till stora utskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagens talman sände den 26 februari 2002 statsrådets skrivelse med anledning av ett förslag till givande av rådets förordning om ändring av konventionen om upprättande av europeisk polisbyrå (Europolkonventionen) (U 6/2002 rd) till stora utskottet för behandling och bestämde samtidigt att lagutskottet skall lämna utlåtande om ärendet till stora utskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- polisöverinspektör Kaarle J. Lehmus, inrikesministeriet
- lagstiftningsråd Sina Uotila, justitieministeriet.

STATSRÅDETS SKRIVELSE

Förslaget till ändring av konventionen

I initiativet till förordning föreslås att förfarandet för ändring av Europolkonventionen förenklas. Enligt förslaget skall konventionen kunna ändras genom rådets beslut utan ett sådant nationellt ratificeringsförfarande som i dag krävs. Samtidigt föreslås att Europeiska gemenskapernas domstol skall få behörighet att lämna förhandsavgöranden om giltighet och tolkning av de ändringar som gjorts genom rådets beslut.

Europolns befogenheter föreslås bli utvidgade i två avseenden. Tjänstemän från Europol föreslås få rätt att i en stödroll delta i gemensamma utredningsgrupper som bildats av medlemsländerna. Europol föreslås också få rätt att för medlemsländerna föreslå att brottsutredning skall inledas, genomföras eller samordnas i vissa fall.

Statsrådets ståndpunkt

Enligt statsrådets åsikt måste förfarandet för ändring av Europolkonventionen ändras så att det blir mer flexibelt och motsvarar de krav som ställs på ett effektivt polissamarbete inom EU. Statsrådet finner att det är nödvändigt att förhållandet mellan förslaget för förenkling av ändringar av Europolkonventionen och grundlagens bestämmelser om avtalsbehörighet utreds, innan statsrådet utformar en mer detaljerad ståndpunkt.

Att utgående från Spaniens och Belgiens initiativ för ändring av Europolkonventionen så att det i framtiden skall vara möjligt att med särskilt enhälligt beslut fattat av rådet, ändra konventionen till alla delar, kunde enligt statsrådets ståndpunkt skapa en oklar situation med tanke på

tillämpningen av konventionen. En möjlig modell för genomförandet av ändringen kunde vara att upphäva Europolkonventionen och ersätta denna med ett rådsbeslut med motsvarande innehåll. Genom detta tillvägagångssätt skulle inga ändringar behövas i protokollen som hänför sig till Europolkonventionen beträffande EG-domstolens behörighet, eftersom domstolens behörighet direkt utsträcker sig till rådets samtliga

beslut i enlighet med artikel 34 i Fördraget om Europeiska unionen.

Statsrådet stöder utvidgningen av Europol befogenheter såtillvida att tjänstemän från Europol skall få delta i medlemsländernas gemensamma utredningsgrupper. Statsrådet förordar också att Europol ges rätt att föreslå att ett medlemsland skall inleda och genomföra brottsutredning i vissa fall.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Lagutskottet finner det viktigt att myndigheterna i EUs medlemsländer via Europol kan samarbeta effektivt för att bekämpa och utreda allvarlig, organiserad internationell brottslighet. Lagutskottet har vid behandlingen av frågan enligt sitt uppdragsområde koncentrerat sig på de förslag som gäller utvidgande av Europol befogenheter.

De föreslagna ändringarna i Europol befogenheter bygger på Amsterdamfördraget, enligt vilket rådet fem år efter det fördraget trätt i kraft skall främja samarbetet via Europol på de sätt som uppräknas i artikel 31.2 i unionsfördraget. De nu föreslagna utvidgningarna av Europol befogenheter gäller punkterna 2 a och 2 b.

Till artikel 3.1 i Europolkonventionen föreslås bli fogad en ny underpunkt 7, enligt vilken Europol kan be myndigheterna i en medlemsstat utföra eller samordna förundersökning av ett brott. Till Europol uppgifter hör bl.a. att främja informationsutbytet mellan medlemsstaternas myndigheter, att insamla, analysera och förmedla information om brott som faller inom dess verksamhetsområde samt att fördjupa den specialkunskap som medlemsstaternas förundersökningsmyndigheter använder vid brottsundersökning genom att utarbeta allmänna översikter av brottsligheten. Europol får tillgång till sådan information om brott som inte alltid finns hos myndigheterna i medlemsländerna. Därför är det

motiverat att Europol befogenheter utvidgas med en rätt att ta initiativ till inledande och genomförande av förundersökning. Utskottet anser inte att en sådan rätt medför problem, eftersom ett initiativ inte är juridiskt bindande för medlemsstaten.

Vidare föreslås till konventionen bli fogad en ny artikel 3 a, enligt vilken tjänstemännen vid Europol i en stödroll kan delta i gemensamma utredningsgrupper i vissa fall. Enligt förslaget kan tjänstemännen bistå en gemensam utredningsgrupp och utbyta information med dess medlemmar inom de gränser som lagstiftningen i respektive medlemsstat medger. De får dock inte delta i användningen av tvångsmedel i samband med gripande eller anhållande. Utskottet anser inte att förslaget medför problem, eftersom tjänstemännen vid Europol inte har självständiga befogenheter vid förundersökning av brott. De tvångsmedel som används vid förundersökning finns angivna i den nationella lagstiftningen, och förslaget förutsätter inte ändring av dessa bestämmelser.

Utlåtande

Förvaltningsutskottet meddelar vördsamt som sitt utlåtande

att utskottet omfattar regeringens ståndpunkt i saken.

Helsingfors den 24 april 2002

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Henrik Lax /sv
medl. Sulo Aittoniemi /alk
Leena-Kaisa Harkimo /saml
Erkki Kanerva /sd
Toimi Kankaanniemi /kd
Annika Lapintie /vänst
Paula Lehtomäki /cent

Kirsi Ojansuu /gröna
Veijo Puhjo /vänst
Mauri Salo /cent (delvis)
Timo Seppälä /saml
Marja Tiura /saml
Lasse Virén /saml
ers. Seppo Lahtela /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Timo Tuovinen.

AVVIKANDE MENING

Jag godkänner polissamarbetet inom EU vid utredning av brott och bekämpning av brottslighet. Detta gäller särskilt utbyte av information mellan myndigheter i olika länder.

Jag godkänner inte att polismyndigheter kan delta i en utredning i ett annat land ens i en stödroll. Jag förhåller mig också negativt till att

Europol skall få rätt att ta initiativ till inledande och genomförande av förundersökning. Dessa åtgärder kommer stegvis att leda till att myndigheterna i ett annat medlemsland får samma rättigheter som myndigheterna i det land där förundersökningen utförs.

Helsingfors den 24 april 2002

Sulo Aittoniemi /alk